

U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Martiny Kasíkové a soudců JUDr. Václava Nekoly a JUDr. Evy Kratzerové ve věci

žalobkyně: **L Š**, narozená dne [redacted]
bytem J [redacted], [redacted] J [redacted]
zastoupená advokátkou JUDr. Danuší Matěnovou
sídlem Sokolovská 101, 186 00 Praha 8

proti
žalovanému: **JUDr. M R**, narozený dne [redacted]
bytem B [redacted], [redacted] K [redacted]
zastoupený advokátem JUDr. Michalem Račokem
sídlem Štěpánská 49/633, 110 00 Praha 1

o zrušení rozhodčího nálezů

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 22. 12. 2017, č. j. 14 C 81/2012 - 200,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se zrušuje a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu projednání.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Kladně (dále jen soud I. stupně) rozsudkem ze dne 22. 12. 2017, č. j. 14 C 81/2012 - 200, zamítl žalobu na zrušení rozhodčího nálezů, vydaného Mgr. Tomášem Výborčíkem, rozhodcem se sídlem Hutská 1383, Kladno, dne 29. 10. 2012, sp. zn. 12 - 117, (výrok I.) a rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok II.).
2. Své rozhodnutí soud I. stupně zdůvodnil tím, že se žalobkyně domáhala zrušení rozhodčího nálezů z důvodu uvedeného v § 31 písm. b) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen ZRR), kdy žalobkyně poukazovala na to, že jí nebylo garantováno rovné zacházení podle § 18 ZRR. Tuto námitku soud I. stupně neshledal důvodnou, neboť žalobkyni byla rozhodcem poskytnuta možnost dvakrát se v rozhodčím řízení k žalobě vyjádřit včetně podrobného poučení a upozornění na následky s tím spojené. Kupní smlouva a tedy i rozhodčí doložka nebyly žalovaným uzavřeny jako podnikatelem, o čemž svědčí označení žalovaného v záhlaví předmětné kupní smlouvy. Z kupní smlouvy pak nevyplývá, že žalovaný kupoval nemovité věci v rámci své podnikatelské činnosti. Skutečnost, že na jedné straně smlouvy vystupovala osoba s právním vzděláním a na druhé straně osoba pokročilého věku, nemůže zakládat jakoukoli nerovnováhu či nerovnost stran. Tvrzení žalobkyně o tom, že neměla čas ani možnost se s kupní smlouvou seznámit, bylo vyvráceno rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 26. 10. 2015, č. j. 10 C 111/2013-235, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 4. 2016, č. j. 20 Co 84/2016-277, podle jejichž odůvodnění nebylo prokázáno uzavření smlouvy, jejímž obsahem je i uvedená rozhodčí doložka, žalobkyni v tísni a za nápadně nevýhodných podmínek, ani uvedení žalobkyně v omyl, nelze tedy jinak než jako na platné ujednání hledět i na rozhodčí doložku. Žalovaný pak neměl jakoukoli povinnost vysvětlovat nebo poučovat žalobkyni o významu rozhodčí doložky, žalobkyně podepsala kupní smlouvu včetně rozhodčí doložky ve výše uvedeném znění, nic nenamítala proti osobám

Shodu s prvopisem potvrzuje Smíšek Martin

rozhodců ani proti znění rozhodčí doložky. Pokud pak poukazovala na to, že rozhodčím nálezem byla zbavena práva podat opravný prostředek, vyšel soud I. stupně ze zjištění, že mezi účastníky nebyl dohodnut přezkum rozhodčího nálezu, žalobkyně byla řádně poučena, že rozhodnutí je konečné a není proti němu přípustný žádný opravný prostředek. Podle § 19 odst. 3 ZRŘ nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní, avšak zde z článku IV. bod 4. rozhodčí doložky jednoznačně vyplývá, že rozhodčí řízení bude probíhat pouze písemnou formou, tj. bez ústního projednání věci. Rozhodce Mgr. Výborčík byl oprávněn ve věci jednat, výběr rozhodce proběhl transparentním způsobem, žalobkyně neměla námitky proti výběru rozhodců, v rozhodčí doložce bylo jasně formulováno, za jakých podmínek může rozhodce Mgr. Výborčík ve věci jednat. Písemné prohlášení rozhodkyně Ing. Kláry Burianové ze dne 7. 8. 2012 předvídá § 5 ZRŘ, své funkce se vzdala ze závažných důvodů.

3. Podle § 15 odst. 1 ZRŘ rozhodci jsou oprávněni zkoumat svou pravomoc. Dospějí-li k závěru, že podle rozhodčí smlouvy, která jim byla předložena, jejich pravomoc k rozhodnutí dána není, rozhodnou o tom usnesením. Rozhodce Mgr. Výborčík byl oprávněn ve věci rozhodnout a nemůže v tomto směru obstát námitka žalobkyně, že byl na žalovaném ekonomicky závislý jenom z toho důvodu, že jak žalovaný, tak i Mgr. Výborčík mají stejné místo působení, tj. Kladno. Nelze dovést zájem rozhodce na vydání rozhodnutí ve prospěch osoby, mající sídlo v témže městě, tj. žalovaného. Soudu I. stupně je pak známo, že Mgr. Výborčík byl v době podání rozhodčí žaloby a vydání rozhodčího nálezu zapsán v seznamu rozhodců. Námitka, že rozhodce neposlal ve smyslu § 29 odst. 2 ZRŘ spis kompletně Okresnímu soudu v Kladně, nepředstavuje důvod pro zrušení rozhodčího nálezu ve smyslu § 31 ZRŘ. Jestliže žalobkyně navrhovala ve věci svůj účastnický výslech, pak výslech účastníka lze provést pouze tehdy, pokud účastník se svým výsledkem souhlasí a tvrzené skutečnosti nelze prokázat jinými důkazy. Dle právní zástupkyně měla být žalobkyně vyslechnuta k mechanismu uzavření předmětné kupní smlouvy, ohledně této skutečnosti však bylo prováděno obsáhlé dokazování Okresním soudem v Semilech s výše uvedeným závěrem, výslech pak je neproveditelný vzhledem k zdravotnímu stavu žalobkyně. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 150 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen o.s.ř.), když důvody zvláštního zřetele hodné spatřuje soud I. stupně ve věku a zdravotním stavu žalobkyně.
4. Proti shora uvedenému rozsudku podala v zákonné lhůtě odvolání žalobkyně, a to z důvodů uvedených v § 205 odst. 1 písm. c) a g) o.s.ř. Nesouhlasila se závěry soudu I. stupně ve vztahu k námitce o porušení rovnosti účastníků v předmětném rozhodčím řízení podle ustanovení § 18 ZRŘ, když napadená rozhodčí doložka byla součástí kupní smlouvy, která byla formulována žalovaným a žalobkyně neměla možnost ovlivnit její obsah. Rozhodčí doložka nebyla žalobkyni předložena v předstihu jako návrh podle § 43a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen obč. zák.), a nelze ji považovat vzhledem k jejímu danému a neměnnému obsahu za ofertu. Rozhodčí doložku, jakož i kupní smlouvu, sepisoval žalovaný, který je advokátem, tedy podnikatelem - osobou samostatně výdělečně činnou, která se profesionálně zabývá právem. Je tedy předpoklad, že se orientuje v odborných textech i v právních předpisech. Naproti tomu žalobkyně je starší osobou, které bylo v době sepisu kupní smlouvy ■ let. Jde o osobu těžce postiženou ztrátou sluchu, zraku, orientací v prostoru i v čase a bez možnosti se samostatně pohybovat, je invalidní s průkazem ZTP/P. Bez pomoci třetí osoby není schopna vykonávat jakoukoliv činnost, kam patří i možnost komunikovat, pohybovat se, číst či podepisovat dokumenty. Lze tedy těžko předpokládat, že taková osoba bude při ověřování svého podpisu na kupní smlouvě na Městském úřadu v Jilemnici, kde ani neměla brýle, během několika minut schopna pochopit obsah nejen kupní smlouvy, ale též obsah rozhodčí doložky, která jí byla předložena k podpisu neznámými muži, jež pověřil (ústně) žalovaný. Bezprecedentní a nedůstojné chování těchto mužů k žalobkyni je mimo jiné předmětem ústavní stížnosti. Pokud soud I. stupně v této věci odkazuje na rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 26. 10. 2015, č. j. 10 C 111/2013-235, kterým byla předmětná kupní smlouva shledána platnou, tak tento

rozsudek nebyl v tomto řízení prováděn jako důkaz. Žalobkyně neví, co je to rozhodčí doložka a skutečnost, že ji podepsala, zjistila až poté, kdy jí byla kupní smlouva opatřená doložkou o vkladu vlastnického práva do katastru nemovitost, doručena Katastrálním úřadem pro Liberecký kraj, katastrální pracoviště v J[REDACTED]. V rozhodčí doložce obsažená pravidla nemohou garantovat ani spravedlivé řízení, jestliže má rozhodce rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti. Ve svém důsledku vede tento postup při uzavírání rozhodčí doložky k porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních lidských a občanských práv, která je nedílnou součástí Ústavního pořádku ČR. Je otázkou, zda žalovaný nezneužívá svého profesionálního i podnikatelského postavení ve svůj prospěch, když jako podnikající osoba uzavírá rozhodčí doložku s osobou nepodnikající, která je prokazatelně v postavení spotřebitele, aniž by s touto osobou jakkoliv přišel do styku nebo s ní o obsahu rozhodčí doložky jednal. Rozhodčí doložku je proto třeba na rozdíl od kupní smlouvy posuzovat jako smlouvu spotřebitelskou. V tomto případě je rozhodčí doložka uzavírána v rozporu ustanovením § 2 odst. 1 ZRR, způsobuje též nerovnováhu v právech a povinnostech stran sporu v neprospěch žalobkyně a jako taková je absolutně neplatná. Neplatnost rozhodčí doložky je absolutní a soud ji zkoumá z úřední povinnosti (§ 39 obč. zák.). Tato věc pak byla nesprávně právní posouzena soudem I. stupně.

5. Žalobkyně neměla na výběr alternativně ze dvou rozhodců, ale musela oslovit jednoho - žalovaným určeného rozhodce, a pokud tento funkci rozhodce nepřijme, přistoupit bez výhrad na dalšího tzv. náhradního rozhodce, přičemž ZRR funkci tzv. náhradního, resp. v pořadí druhého rozhodce v žádném svém ustanovení neuvádí. Volba rozhodce nesmí být závislá pouze na vůli jedné strany, jak je tomu v daném případě. Zde v rozporu s ustanovením § 7 odst. 2 ZRR jmenoval oba rozhodce žalovaný, rozhodčí smlouva tak zvýhodňuje jednu stranu rozhodčího řízení a je tak neplatná dle § 31 písm. c) ZRR. Dále namítla, že jsou dány důvody pro zrušení napadeného rozhodčího nálezu podle § 31 písm. e) ZRR, když řízení neproběhlo ústně jak ZRR předpokládá a nebyla tak poskytnuta stranám možnost věc před rozhodcem projednat. Žalobkyni nebylo umožněno projednat rozhodčí žalobu jinak než korespondenční cestou, což je v rozporu s ustanovením § 18 a § 19 odst. 3 ZRR, žalobkyně obsah doložky neznala a nebyla schopna porozumět jejímu obsahu ani důsledkům. Rozhodčí smlouva neobsahuje ani poučení o tom, že rozhodčí nález je konečný a není proti němu přípustné odvolání. Byla tak bez své viny zbavena možnosti podat proti němu odvolání. S ohledem na výše uvedené navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí soudu I. stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu projednání.
6. Žalovaný navrhl, aby odvolání žalobkyně bylo zamítnuto, když napadený rozsudek je věcně správný, a byla mu přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení. Poukázal na to, že předmětná kupní smlouva, jejíž součástí je rozhodčí doložka, byla shledána platnou i z hlediska rozhodnutí Nejvyššího soudu. Byla tak v předmětné věci dána pravomoc k rozhodování na straně rozhodce. Žalovaný vystupoval při uzavírání citované kupní smlouvy a rozhodčí doložky jako fyzická osoba, nikoliv jako podnikatel, byť má právní vzdělání a v těchto záležitostech se orientuje. Smlouva byla uzavřena po předchozí dohodě. Z jedné z výpovědí žalobkyně v předchozích řízeních vyplynulo, že při uzavírání měl být účasten též syn žalobkyně, následně se již výpovědi žalobkyně liší a mění. Uvedená kupní smlouva měla veškeré náležitosti a byly zachovány i náležitosti z hlediska pravidel pro rozhodčí doložku. Nemůže zde působit skutečnost, že sídlo rozhodce a bydliště žalovaného jsou v témže městě, a ovlivňovat tak působení rozhodce v uvedeném případě. Žalovaný je platným vlastníkem předmětné nemovitosti, žalobkyně tuto nemovitost nadále užívá. Je tedy dán důvod pro vyklizení předmětné nemovitosti ze strany žalobkyně, a to i přes její špatný zdravotní stav. Tento stav na straně žalobkyně nemůže způsobovat nerovnováhu v právech a povinnostech účastníků. Ustanovení § 19 odst. 2 ZRR umožňuje vyloučení ústnosti, které bylo mezi stranami sporu sjednáno. Výslovně se ohradil proti tvrzením žalobkyně, že by bylo vůči ní užito násilí při uzavírání předmětné smlouvy a došlo k porušení jejích lidských práv. Toto bylo vyloučeno v rámci opakovaných trestních řízení a prošetřování, která již ve věci proběhla.

7. Krajský soud v Praze jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno včas, proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné a subjektem, který je k tomu oprávněný, odvolání obsahuje zákonem předvídané náležitosti (§ 201, § 202, § 204, § 205 o.s.ř.), přezkoumal usnesení soudu I. stupně podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 o.s.ř. a dospěl k následujícím závěrům.
8. Soud I. stupně po provedeném dokazování správně zjistil, že žalobkyně uzavřela dne 27. 6. 2011 se žalovaným písemnou kupní smlouvu, kterou na žalovaného převedla vlastnické právo k nemovitostem v J██████ (domu č. p. █████ a pozemkům parc. č. █████ a █████ v k.ú. J██████ za sjednanou kupní cenu 920 000 Kč, u níž právní účinky vkladu nastaly dne 27. 6. 2011. V čl. V. bod 3 smlouvy se žalovaná zavázala vyklidit citované nemovité věci do 90 dnů od uzavření smlouvy. Součástí kupní smlouvy (čl. VI.) byla rozhodčí doložka, podle níž veškeré spory z uvedené smlouvy bude řešit rozhodce - ing. Burianová, a pokud tato funkci nepřijme, pak Mgr. Tomáš Výborčík. Rozhodčí řízení bude probíhat pouze písemnou formou, tedy bez ústního projednání věci, a rozhodce může rozhodnout podle zásad spravedlnosti. V ostatním se práva a povinnosti rozhodce a účastníků řídí ZRR, podpůrně pak o.s.ř. Nemovitosti však žalobkyně i nadále užívala, aniž by jí k užívání nemovitostí svědčil právní titul (např. nájemní smlouva). Žalovaný proto podal u rozhodce Mgr. Tomáše Výborčíka rozhodčí žalobu na vyklizení předmětných nemovitých věcí, kdy rozhodce výzvou ze dne 3. 9. 2012 vyzval žalovanou, aby se ve lhůtě 10 dnů podrobně vyjádřila k předmětné žalobě o vyklizení nemovitostí s tím, že pokud uplatněný nárok neuzná, aby uvedla konkrétní skutková tvrzení a na jejich podporu označila důkazy. Žalovaná byla současně poučena, že pokud se ve lhůtě nevyjádří, bude rozhodce považovat skutečnosti uvedené v žalobě za nesporné a vydá rozhodčí nález pro uznání v souladu s tvrzeními obsaženými v žalobě. Ve výzvě rozhodce uvedl, že součástí žaloby je kupní smlouva ze dne 27. 6. 2011, uzavřená mezi účastníky s rozhodčí doložkou, přičemž výslovně poukázal na skutečnost, že Ing. Klára Burianová z důvodu nadměrné pracovní vytíženosti funkci rozhodce ve věci nepřijala, proto byla žaloba postoupena Mgr. Tomáši Výborčíkovi. K této výzvě žalovaná zaslala stanovisko ze dne 7. 9. 2012 s tím, že nepodepsala souhlas s rozhodčí doložkou a kupní smlouvu podepsala pod silným nátlakem, byl zneužit její věk a fyzické postižení. Rozhodce pak zaslal žalované druhou výzvu ze dne 13. 9. 2012 k zaujetí stanoviska k podané žalobě a vyzval ji, vzhledem k tomu, že její vyjádření ze dne 7. 9. 2012 neobsahovalo řádné tvrzení ani důkazy, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení této druhé výzvy zaslala podrobné písemné stanovisko a k podrobným skutkovým tvrzením označila důkazy, které má rozhodce provést. Dále rozhodce žalovanou upozornil, že rozhoduje na základě tvrzení, která jsou podložena důkazy, přičemž při absenci náležitých tvrzení a důkazů bude muset vycházet výlučně z podání žalobce a na základě jím tvrzeného skutkového stavu rozhodnout. Žalovaná podala ve věci vyjádření ze dne 19. 9. 2013, v němž uvedla, že smlouva byla podepsána v tísní za nápadně nevýhodných podmínek, rozhodčí doložka je neplatná z titulu neplatnosti kupní smlouvy jako celku, a proto za těchto podmínek nesmí rozhodce ve věci působit. Z prohlášení o nepřijetí funkce rozhodce ze dne 7. 8. 2012 a prohlášení o přijetí funkce rozhodce ze dne 3. 9. 2012 je patrné, že Ing. Klára Burianová funkci rozhodce v předmětné věci pro momentální nadměrnou pracovní vytíženost nepřijímá, tuto funkci přijal Mgr. Tomáš Výborčík.
9. Rozhodčím nálezem ze dne 29. 10. 2012, sp. zn. 12-117, byla žalované uložena povinnost vyklidit rodinný dům č. p. █████, část obce J██████, který stojí na pozemku parc. č. █████, vedeném jako zastavěná plocha a nádvoří o výměře 454 m² a pozemek parc. č. █████, který je veden jako zahrada, o výměře 191 m², vše zapsáno v katastru nemovitostí Katastrálního úřadu pro Liberecký kraj, Katastrální pracoviště J██████ na LV č. █████ pro obec a k. ú. J██████, do 15 dnů od právní moci rozhodčího nálezu. Žalobkyně pak byla poučena, že rozhodnutí je konečné a není proti němu oprávný prostředek.
10. Podle § 2 odst. 1 ZRR účinného do 31. 12. 2013 se strany mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a

incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva).

11. Podle § 2 odst. 1 ZRŘ účinného do 31. 12. 2013 není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vznikající, tak i na otázku právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i na práva s těmito právy související.
12. Podle § 3 odst. 1 ZRŘ účinného do 31. 12. 2013 rozhodčí smlouva musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná.
13. Podle § 4 odst. 3 ZRŘ účinného od 1. 4. 2012 do 30. 11. 2016 rozhodcem určeným rozhodčí doložkou pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv může být jen osoba, která je zapsána v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“).
14. Podle čl. II bod. 2 a 4 zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, se platnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle zákona č. 216/1994 Sb., ve znění účinném v době uzavření rozhodčí smlouvy. Rozhodce, který může být určen rozhodčí doložkou pro řešení sporu ze spotřebitelské smlouvy, nemusí splňovat podmínku zápisu do seznamu rozhodců podle tohoto zákona po dobu 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
15. Podle § 5 odst. 2 a 3 ZRŘ přijetí funkce rozhodce musí být písemné. Rozhodce se může své funkce vzdát jen ze závažných důvodů nebo se souhlasem stran.
16. Podle § 14 odst. 1 ZRŘ rozhodčí řízení se zahajuje žalobou a je zahájeno dnem, kdy žaloba došla stálému rozhodčímu soudu nebo rozhodci uvedenému v odstavci 2. Podání žaloby má tytéž právní účinky, jako kdyby byla v této věci podána žaloba u soudu.
17. Podle § 16 odst. 1 ZRŘ účinného do 31. 12. 2013 uplatní-li strana svůj nárok před rozhodci v promlčecí nebo prekluzivní lhůtě a rozhodnou-li rozhodci, že není dána jejich pravomoc, zůstávají účinky podané žaloby zachovány, pokud strana podá znovu u soudu, u příslušných rozhodců či stálého rozhodčího soudu-nebo u jiného příslušného orgánu žalobu do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o nedostatku pravomoci.
18. Podle § 18 ZRŘ mají v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv.
19. Podle § 19 odst. 1 - 3 ZRŘ strany se mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení. Otázky řízení mohou být rozhodnuty předsedajícím rozhodcem, jestliže k tomu byl zmocněn stranami nebo všemi rozhodci. Není-li uzavřena dohoda podle odstavce 1, postupují rozhodci v řízení způsobem, který považují za vhodný. Vedou rozhodčí řízení tak, aby bez zbytečných formalit a při poskytnutí stejné příležitosti k uplatnění práv všem stranám byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí sporu. Nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní. Toto řízení je vždy neveřejné.
20. Podle § 25 odst. 3 ZRŘ účinného od 1. 4. 2012 do 30. 11. 2016 při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným; mohou však spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily. Ve sporech ze spotřebitelských smluv se rozhodci řídí vždy právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele.
21. Podle § 31 písm. b), c), e), f) ZRŘ soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže: b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje, c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem, e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému.

22. *Rozhodčí smlouva, jíž účastníci (dodavatel a spotřebitel) vyloučili přezkoum rozhodčího nálezu jinými rozhodci a sjednali, že řízení před rozhodcem nebude ústní, není bez dalšího neplatná. Z judikatury ESLP a SDEU tedy nevyplývá, že jednoinstančnost a písemnost rozhodčího řízení je bez dalšího v rozporu s požadavky na spravedlivý proces, nebo v rozporu se směrnicí (ESLP vychází z možnosti dobrovolného vzdání se práva, které se vztahuje jak na opravné prostředky, tak na ústní projednání; z hlediska ochrany spotřebitele v unijním právu rovněž nelze automaticky uzavřít, že by byla jednoinstančnost a písemnost rozhodčího řízení v rozporu se směrnicí). Stejně jako u jiných podmínek spotřebitelských smluv je nutné zkontrolovat, zda tato podmínka se zřetelem ke konkrétním skutkovým okolnostem v rozporu s požadavkem přiměřenosti nastoluje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1354/2014).*
23. V daném případě žalobkyně uplatnila v zákonné lhůtě žalobu na zrušení rozhodčího nálezu, v níž poukazovala na zásadní nedostatky rozhodnutí rozhodce Mgr. Tomáše Výborčíka ze dne 29. 10. 2012, sp. zn. 12 – 117, dále na nedostatky rozhodčí doložky, z níž odvozoval tento rozhodce svou pravomoc k rozhodování a na vady v postupu při vydání rozhodnutí. Bylo tedy na žalobkyni, aby v tomto směru uvedla dostatečně určitá a srozumitelná tvrzení a dále též navrhla důkazy k jejich prokázání. Žalobkyně tato svá tvrzení postupně v průběhu celého soudního řízení zpřesňovala a rozšiřovala, současně pak navrhla celou řadu důkazů. Soud I. stupně pak měl tyto důkazy vyhodnotit v rámci svého rozhodnutí ve věci samé jednotlivě i ve vzájemné souvislosti, a dále zdůvodnit, proč některé z důkazů případně neprovedl. V tomto směru však napadený rozsudek trpí níže uvedenými zásadními nedostatky.
24. Soud I. stupně se správně vypořádal s námitkou žalobkyně (k § 31 písm. b) ZRR), že byla narušena rovnost stran tím, že žalovaný a rozhodce mají doručovací adresu v K█████, kdežto žalobkyně v J█████, čímž měl být dán zájem na rozhodování rozhodce ve prospěch žalovaného a jeho ekonomická závislost. Žalobkyně vystavěla tuto námitku pouze na totožnosti bydliště jedné ze stran sporu a sídla rozhodce (z hlediska města), z čehož nelze bez dalšího vyvozovat jejich možné vazby a tím i možnou podjatost rozhodce ve věci. Stejně tak soud I. stupně nepochybil, pokud neshledal nedostatku v ujednání stran, že rozhodčí řízení bude vedenou pouze písemnou formou (bez ústního jednání), bude jednoinstanční. Tento postup byl v době uzavření kupní smlouvy, jejíž je rozhodčí doložka součástí, v souladu s tehdy platnou právní úpravou. Akceptovala jej judikatura Nejvyššího soudu i pro spotřebitelské spory. Rozhodce pak žalobkyni doručil znění žaloby a umožnil jí ve věci se řádně vyjádřit, případně navrhnout a předložit důkazy na podporu svých tvrzení. V tomto směru jí opakovaně i poučil. Žalobkyně této možnosti využila a ve věci se vyjádřila, byť značně obecně, aniž by jakýkoliv důkaz na podporu svých tvrzení založila do spisu. V tomto směru přistupoval rozhodce ke stranám shodně a nebyla porušena rovnost jejich práv a povinností. Dále žalobkyni byla nepochybně dána možnost nahlédnout do rozhodčího spisu před vydáním rozhodnutí a seznámit se s důkazy, ať již osobně nebo s ohledem k jejímu zdravotnímu stavu zejména prostřednictvím jejího zmocněnce. Pro posouzení platnosti rozhodčí doložky v tomto směru pak má rozhodující vliv vyřešení otázky, zda mezi žalobkyní jako prodávající a žalovaným jako kupujícím byla dotčená kupní smlouva, a tím i v ní obsažená rozhodčí doložka, uzavřeny v režimu „spotřebitelské smlouvy“, a zda na ně dopadá režim této speciální úpravy obč. zák. Žalobkyně poukazovala na skutečnost, že žalovaný při uzavírání smlouvy vystupoval jako podnikatel, když je osobou s odbornými právními znalostmi a v oblasti nemovitostí se pohybuje. V rámci odvolacího řízení pak ještě doplnila svá tvrzení, že žalovaný uvedené nemovitosti kupoval za účelem zhodnocení, tedy za účelem zisku. Vzhledem k tomu, že ze strany soudu I. stupně nebylo předmětné řízení koncentrováno ve smyslu § 118b o.s.ř. a postrádá o poučení podle § 119a o.s.ř., je nezbytné přihlídnout i k tomuto doplnění tvrzení /§ 205a písm. e) o.s.ř./. Podle § 52 odst. 1 obč. zák. v platném znění pak byly mezi spotřebitelské smlouvy řazeny smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel. Podle zákonné definice je pak dodavatelem osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo

jiné podnikatelské činnosti (§ 52 odst. 2 obč. zák.). Dále je v tomto případě nezbytné vyjít z definice podnikání jako soustavné činnosti prováděné samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku (§ 2 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, dále jen obch. zák.). Pokud žalobkyně tvrdila, že žalovaný nemovitost kupoval v rámci svého podnikání, a to i případně „neoprávněného“ ve smyslu § 3a obch. zák., tedy že tak činil vlastním jménem, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku a šlo u něj o soustavnou činnost, měla navrhnout v tomto směru důkazy, a to případně po poučení soudu I. stupně o důkazním břemenu. Nelze zde vyjít pouze ze zjištění (právě s ohledem na možnou neoprávněnost podnikání), že ve smlouvě není žalovaný identifikován pomocí IČO a sídla, a to vzhledem k vyjádření žalovaného v trestním řízení, které bylo v řízení jako důkaz provedeno, byť nebylo soudem I. stupně hodnoceno. Vyhodnocení předmětné otázky má zásadní význam i pro otázku nezbytnosti zápisu Mgr. Tomáše Výborčíka do seznamu rozhodců vedeného u Ministerstva spravedlnosti, což stanovilo jako povinnost ustanovení § 4 odst. 3 ZRR účinného od 1. 4. 2012. V době sjednání rozhodčí doložky tuto podmínku daný rozhodce splňovat nemusel, ke dni zahájení rozhodčího řízení však ano. V tomto směru pak soud I. stupně vyšel z § 121 o.s.ř. a uzavřel ze znalostí s úřední činnosti, že v době rozhodčího řízení předmětný rozhodce tuto podmínku splňoval. Nelze se pak obecně ztotožnit ani s námitkou žalobkyně, že byla porušena rovnost stran při výběru rozhodce, neboť neměla na výběr ze dvou alternativně určených rozhodců a volba byla závislá na vůli jen jedné ze stran, zde žalovaného. Zde byly konkrétní osoby rozhodců vybrány při sjednávání rozhodčí doložky a byl sjednán jasný a srozumitelný mechanismus pro určení, který z rozhodců má být osloven pro rozhodování sporu. Žalobkyně měla obecně možnost v rámci kontraktace osoby rozhodců zjevně navržené žalovaným odmítnout, navrhnout své kandidáty apod., za předpokladu, že proces uzavření doložky proběhl řádně (viz zdůvodnění níže). Pro případ vzniku sporu již žádná volba rozhodce nebo mezi určenými rozhodci probíhat neměla.

25. *Nelze dovozovat, že pro soud je závazné řešení kterékoliv z otázek, jimiž se soud (popř. jiný orgán) musel pro potřeby svého rozhodnutí vypořádat. Nejvyšší soud vysvětlil v rozsudku ze dne 11. června 2009, sp. zn. 23 Cdo 1454/2009, že ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. je třeba v případě, že půjde o rozhodnutí soudu, vykládat v souvislosti s ustanovením § 159a o. s. ř. a že posouzení předběžné otázky jiným soudem je tudíž pro soud závazné tehdy, když byla tato předběžná otázka řešena ve výroku rozhodnutí. Řešení otázky, která nebyla přímo předmětem sporu v jiném řízení a o níž proto jiný soud nerozhodoval ve výroku, nýbrž se s ní (jako s otázkou předběžnou) pro účely svého rozhodnutí vypořádal toliko v odůvodnění svého rozhodnutí, pro soud v jiném řízení závazné není (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1073/2015, shodně např. rozsudek ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 4004/2011)*
26. Jako zásadní pak i soud I. stupně považoval námitku, že se žalobkyně nemohla seznámit s obsahem kupní smlouvy a tím i předmětné doložky před jejím podpisem (zejm. pro zdravotní stav, absenci brýlí, „nátlak“ osob, které jí doprovázely), nebyla jí vysvětlena a nevěděla ani co podepisuje, což vede k neplatnosti této smlouvy z důvodu omylu žalobkyně při uzavírání, z důvodu absence svobodné vůle žalované a dále z důvodu přítomnosti v tísni a nápadně nevýhodných podmínek. Zde soud I. stupně vyšel ze závěru, že obsahem rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 26. 10. 2015, č. j. 10 C 111/2013-23, kterým bylo stanoveno, že se zamítá žaloba na určení, že žalobkyně je vlastníci nemovitostí – pozemku st. parc. č. ■■■■■, jehož součástí je stavba č. p. ■■■■■, rodinný dům a pozemku parc. č. ■■■■■, vše v k.ú. a obci J■■■■■■, potvrzeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 4. 2017, č. j. 20 Co 84/2016-277, byla citovaná tvrzení žalobkyně vyvrácena. Pokud žalobkyně namítala, že zmiňovaný rozsudek Okresního soudu v Semilech nebyl soudem I. stupně proveden jako důkaz, pak toto tvrzení je v rozporu s obsahem protokolu z ústního jednání ze dne 20. 12. 2017 (veřejné listiny), kdy právní zástupkyně vůči protokolaci soudu I. stupně při jednání ani později námitky nevznesla. V citované věci sp. zn. 10 C 111/2013 byla rozhodování otázky existence vlastnického práva k nemovitým věcem, které žalobkyně převedla na žalovaného, a vyřešení této skutečnosti

bylo pro soud I. stupně závazné. Otázkou platnosti napadené kupní smlouvy se pak uvedené soudy (prvoinstanční i odvolací) zabývaly jako otázkou předběžnou, a to mimo jiné z hlediska námitky donucení k prodeji, omylu ve vztahu k obsahu této smlouvy i z hlediska tísňe. Toto hodnocení však nebylo pro soud I. stupně závazné a nemohl jej bez dalšího přejímat jako své závěry, zejména s ohledem na setrvávající námitky žalobkyně. Soud I. stupně se pak dále nevypořádal s návrhy důkazů ze strany žalovaného (výslechy svědků V [redacted] B [redacted] a Ing. V [redacted] Š [redacted]), které byly včas navrženy v tomto směru a nebyly provedeny, ani s důkazy provedenými, které nebyly vůbec hodnoceny (např. čestnými prohlášeními žalobkyně a L [redacted] H [redacted]). Dále se soud I. stupně bez dalšího nezabýval námitkou žalobkyně, že od předmětné kupní smlouvy jako celku dopisem z 10. 6. 2013 odstoupila, čímž by zanikla jak vlastní smlouva, tak i případně (s ohledem na důvody odstoupení) i rozhodčí doložka. Soud I. stupně se tak dopustil zásadního pochybení, jež nebylo možno odstranit v odvolacím řízení, neboť si vyžaduje rozsáhlé dokazování a hodnocení důkazů, vedoucí k porušení zásady dvojinstančnosti řízení.

27. S ohledem na zjištěné zásadní vady v postupu soudu I. stupně nezbylo odvolacímu soudu, než postupovat podle § 219a odst. 2 o.s.ř., a rozsudek zrušit a věc vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení.
28. Soud I. stupně v dalším průběhu nařídí ústní jednání a provede konkrétně a srozumitelně poučení žalobkyně podle § 118a odst. 3 o.s.ř. k doplnění návrhů důkazů k prokázání, že žalovaný vystupoval při uzavírání kupní smlouvy jako podnikatel, tedy že v uvedeném období vykonával činnost spočívající v nákupu nemovitostí vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Soud I. stupně zde provede relevantní důkazy jak navržené žalobkyní po příslušném poučení, tak i neopomene provést či vypořádat se s návrhy žalovaného v tomto směru. Dále poučí žalobkyni o případně potřebě doplnění nezbytných tvrzení k otázce vlastní neplatnosti rozhodčí doložky z důvodu znemožnění seznámení se s ní před podpisem, tedy k podstatným skutečnostem pro posouzení případného omluvitelného omylu na straně žalobkyně nebo úmyslně vyvolaného omylu žalovaným (příp. jeho zástupcem). Dále se bude z hlediska již navržených důkazů zabývat tvrzením žalobkyně o absenci svobodné vůle při uzavírání rozhodčí doložky, tj. přítomnosti fyzického násilí či bezprávné výhrůžky ze strany osob jednání jménem žalovaného, o přítomnosti tísňe a nápadně nevýhodných podmínek. V případě absence odpovídajících konkrétních tvrzení nebo neunesení břemene důkazního k těmto tvrzením, pak provede srozumitelné poučení žalobkyně podle § 118a odst. 1 a 3 o.s.ř. U již navržených důkazů pak posoudí též použitelnost jednotlivých důkazů ze spisu Okresního soudu v Semilech sp. zn. 10 C 111/2013 (procesní ekonomie), při zohlednění stanovisek stran sporu k nim. Následně po doplnění dokazování posoudí platnost předmětné rozhodčí doložky, v kontextu rovnosti stran a případně i aplikace speciálních ustanovení obč. zák. o spotřebitelských smlouvách. V tomto směru zohlední zdravotní stav žalobkyně v době podpisu a povahu předmětného úkonu, zejména sjednaný písemný způsob vedení řízení, jednoinstančnost a aplikace zásad spravedlnosti. V případě závěru o platnosti rozhodčí doložky se bude dále zabývat otázkou případného zániku smlouvy a potažmo rozhodčí doložky v důsledku odstoupení (z hlediska tvrzení a z hlediska důkazů).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **nelze** podat **dovolání**.

Praha 22. května 2018

JUDr. Martina Kasíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Smíšek Martin